

AZ ÓRIÁS ÚTJA

Az észak-írországi Óriás útjának különlegessége abban a kerekben 40 ezer bazaltoszlopban rejlik, amelyeknek zöme csonkig – a hullámverés szintjéig – lepusztulva mintegy 150 méter hosszúságban belenyúlik a tengerbe.

Észak-Írország – bízvást állíthatjuk – nem tartozik a legkedveltebb úticélok közé. S bár sokan esküsznek rá, hogy az Ír-szigetnek a brit koronához tartozó része semmivel sem veszélyesebb Közép- vagy Kelet-Európa némely fertályánál, azért Belfastot és Derryt (az írek ugyanis így nevezik azt a várost, amelyet mi az angolok nyomán Londonderryként ismerünk) mégis jobb nagy ívben elkerülni.

Szerencsére a vallási eredetű csatározásoknak e színhelyeitől messze esik az országrész leghíresebb természeti látványossága. Ez az Óriás útja (angolul *Giant's Causeway*), amelyet nálunk előszeretettel emlegetnek Óriások útjaként, holott csupán egyetlen óriásról: Finn MacCoolról van szó. A mondabeli ír azért épített utat bazaltkockákból az Ír-tengeren át, hogy átkelhessen Skóciába. (A fáma szerint szerelmi ügye volt odaát.) Ám a dologban – legalábbis a legenda alapján – lehet valami, hiszen a Skócia nyugati partjainál lévő Staffa szigetén, a Fingal-barlangban és ennek bejáratában kísértetiesen hasonló bazaltképződmények láthatók.

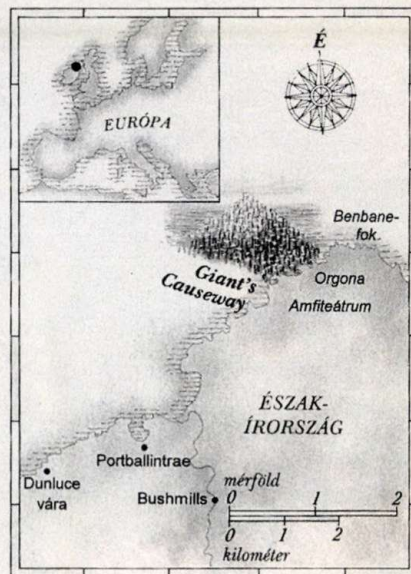
Maga az Óriás útja annak az Antrim-bazaltplatónak a része, amely igencsak jókora területre terjed ki Észak-Írországban. A bazalttakaró egy erős harmadidőszaki vulkáni tevékenységnek a terméke. A láva első porciói nagyjában egyidejűleg (mintegy 60 millió éve) ömlöttek a felszínre az Izland és a Feröer-szigetek alapját alkotó bazaltokkal, s e korszak bazaltlávíai föllelhetők a már említett Nyugat-Skóciában és Kelet-Grönlandon is. A lemeztektonika tükrében nyilvánvaló: ez a vulkánosság az azal függ össze, hogy az Atlanti-óceán északi része kinyílt, tágulóban van.

A geológusok három kiömlési szakaszt és ennek megfelelően három bazaltszintet különböztetnek meg. Az alsó és a középső bazaltformáció megtalálható az Óriás útja környékén, míg a felső csak a partvidéktől távolabb fordul elő. A két előbbi közé egy úgyne-

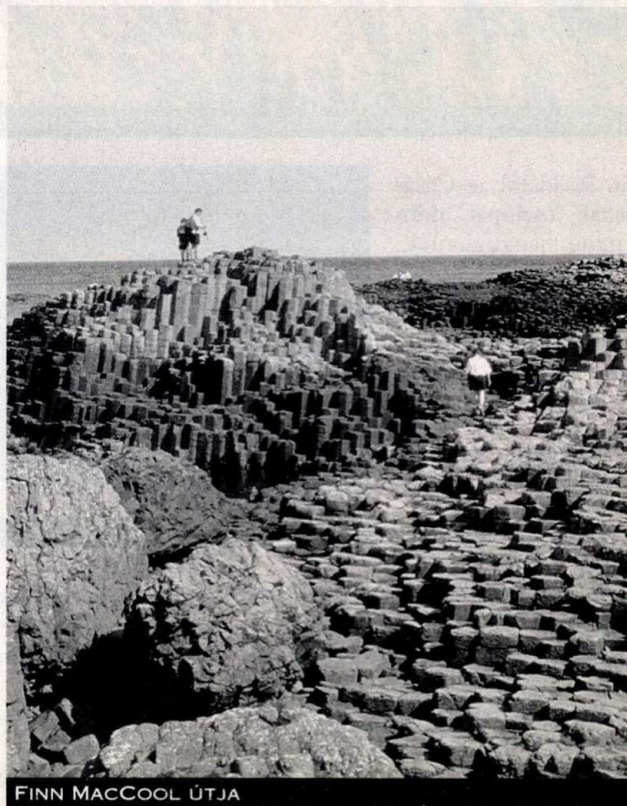
vezett bazaltközi rétegsor – a felső bazaltreteg lepusztulásának terméke – települt. Vastagsága eléri a 8–10 métert, és arról tanúskodik, hogy a lávaömlésben hosszabb szünet állt be, elegendő időt hagyva a kőzetek mállására és a talajképződésre. Ezt jelzi a kőzeteknek az alumínium- és vasásványok jelenlétére utaló vörös színe.

A látogatót – ha jó időben érkezik – mintegy 10 kilométer hosszú, sziklás, változatos színekben pompázó, mélykék vízű öblökkel tagolt partvidék fogadja, ami már önmagában is káprázatos látvány. A „sztár” azonban kétségkívül az Óriás útja. Van belőle Kicsi és Nagy: az előbbi 3–4 méterrel emelkedik a tengerszint fölé, az utóbbi éppen hogy. Erős szélben, hullámverésben erre nem is tanácsos rámenni. Enyhén hepehupás, miként a mi Bartók Béla utunk (elvégre az is bazaltból készült), ám míg ezt ajánlatos volna legalább évente helyrehozni, az Óriás útja egész tűrhetően állja évmilliók óta a tenger ostromát.

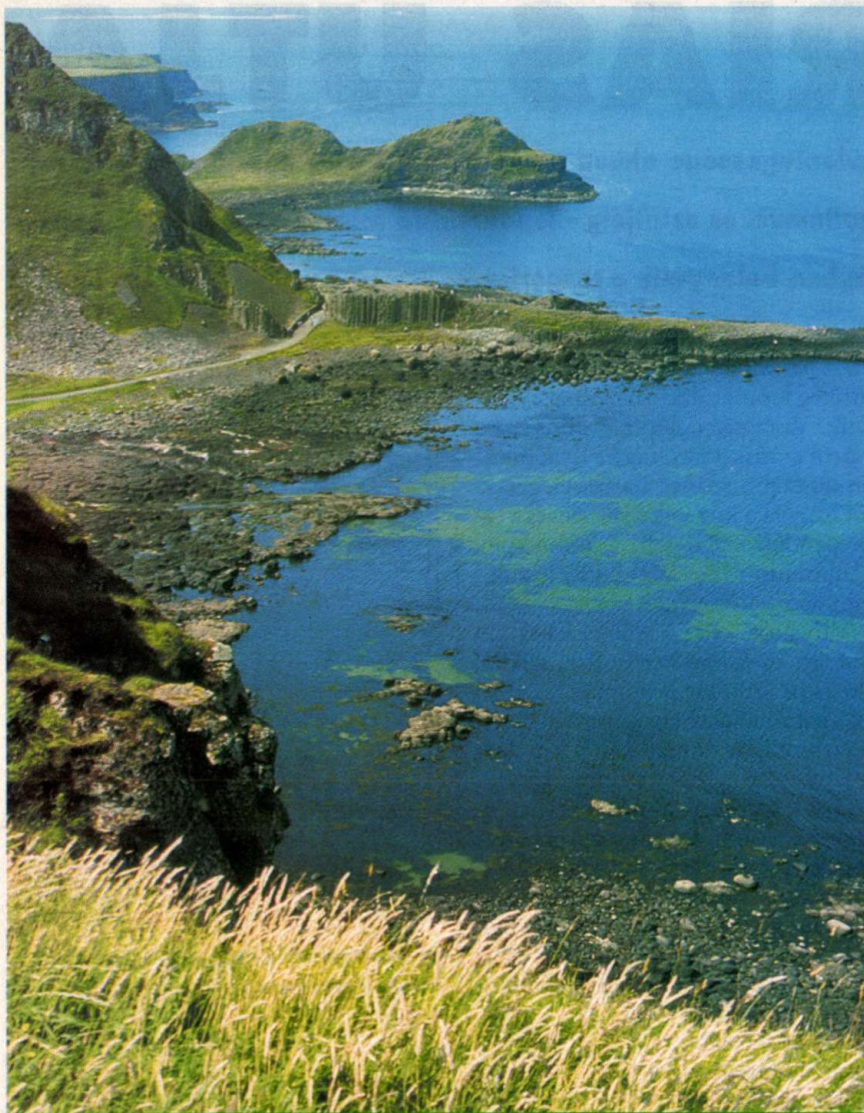
Bizonyára sokan eltöprengtek már azon, miért éppen hatszögletűek a bazaltoszlopok (akár csak minálunk a Szent György-hegyen vagy a Badacsonyon is). Az nyilvánvaló: e különös, szabályos forma a láva kihűlésével és összehúzódásával függ össze, de azt is jó lenne már egyszer megtudni valahonnan, hogy a természet miért kedveli ily nagyon a hatszögletű for-

(A VARÁZSLATOS FÖLD KÖRÜLI UTAZÁS CÍMŰ KÖNYV NYOMÁN)

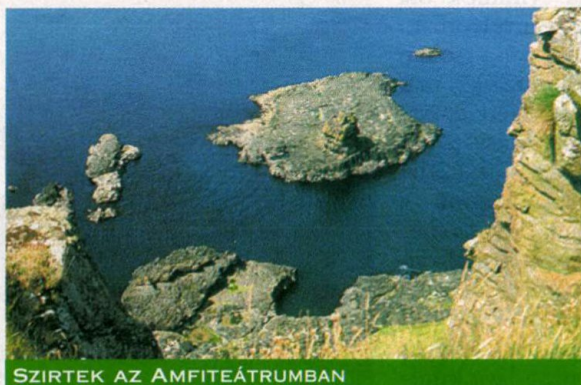
FINN MACCOOL ÚTJA

SZESZÉLYES PART, AZ ELŐTÉR BEN A BAZALTÚT – MADÁRTÁVLATBÓL

mát. Ráadásul az Óriás útjának oszlopai nem is mind hatszögletűek. Szorgos elmék megállapítása szerint körülbelül az egyharmaduk ötszögletű, de különlegességképpen akad köztük négy-, nyolc-, sőt kilencszögletű is. Nagyon valószínű, hogy az utóbbiak esetében a kihülés nem az egész lávaréteg területén volt egyenletes. Ahová eddig még nem ért el a hullámok pusztítása, ott az itthoniakhoz hasonló gyönyörűséges *bazalt-organákat* is látni.

Odébb egyetlen szál orgonasíp meredez (ezt nevezik *Kéménynek*), támasztékul használva csekélyebb ellenállású egykori társát. Az öblök szinte

SZIRTEK AZ AMFITEÁTRUMBAN

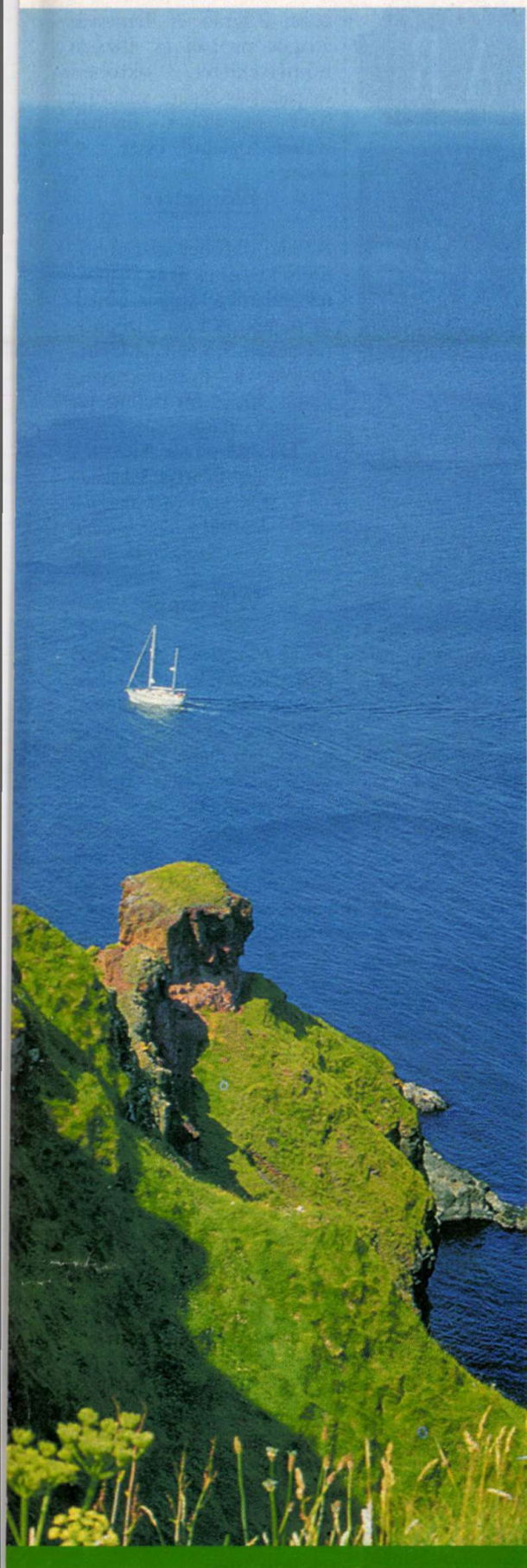
szabályos félkör alakban, amfiteátrum-szerűen mélyednek bele a partba. Meredek sziklákon sorályok tízezrei fészkelnek.

Az Óriás útja és környéke védett terület. Néhány éve az egészet a *Térmészeti Világörökség* részévé nyilvánították.

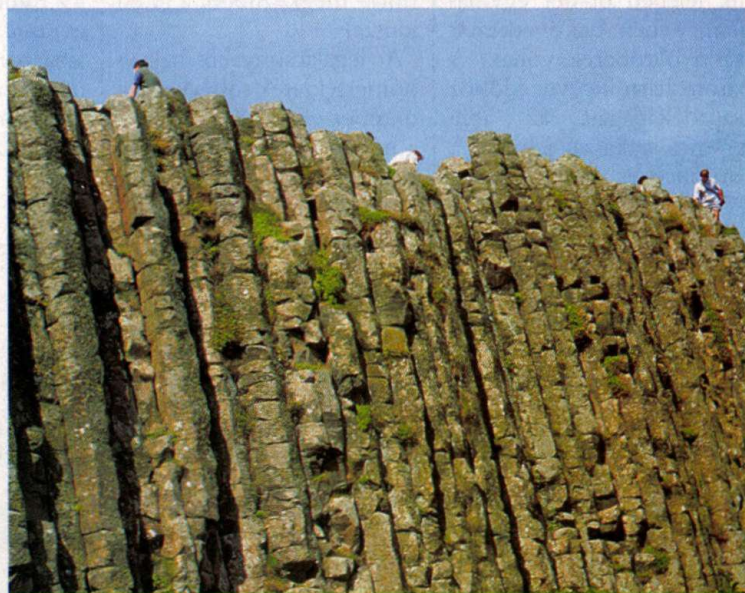
NÉMETH GÉZA

A „KÉMÉNY”

ÍRORSZÁGOT AZ ILYEN ZÖLDEK MIATT IS HÍVJÁK SMARAGD-SZIGETEKNEK

AKÁR A BADACSONY IS LEHETNE... (A SZERZŐ FELVÉTELEI)